

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi w sprawie z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. przeciwko J. T. o zapłatę kwoty 9 024,67 złotych, w pkt 1. zasądził od J. T. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 9 024,67 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: a) od kwoty 8 774,45 złotych za okres od dnia 1 października 2016 roku do dnia zapłaty, b) od kwoty 250,22 złotych za okres od dnia 2 listopada 2016 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 2 117,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu; w pkt 2. nakazał zwrócić stronie powodowej z kasy Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi kwotę 152,00 złote tytułem nadpłaconej opłaty od pozwu, sygn. akt XIII GC 2392/17 (wyrok k. 91).

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany – J. T., zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na wydany w sprawie orzeczenia, a to: - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego dokonaną z naruszeniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, w konsekwencji błęd w ustaleniach faktycznych polegający na:

- błędnym ustaleniu, że do rozwiązania umowy franszyzy doszło z powodu okoliczności, za które powód nie ponosi odpowiedzialności;
 - błędnym ustaleniu, że pozwany odmówił przedstawienia powodowi pełnego tekstu umowy, którą powodowa spółka miała zaakceptować w sytuacji, gdy umowa zawierana była w dwóch etapach: aneksu i porozumienia, a powód nigdy nie żądał od pozwanego przedstawienia treści porozumienia;
 - błędnym ustaleniu, że pozwany nie udowodnił, iż doszło do potrącenia należności dochodzonej w niniejszej sprawie z należnością przysługującą pozwanemu wobec powoda;
 - zdeprecjonowaniu okoliczności, że w chwili obecnej przed Sądem Okręgowym w Łodzi, X Wydziałem Gospodarczym pod sygn. akt X GC 957/16 pomiędzy stronami toczy się postępowanie z powództwa J. T. przeciwko S. o zapłatę kar umownych w łącznej wysokości 190 976,00 złotych w związku z naruszeniem umowy franszyzy;
 - błędnym przyjęciu, że roszczenia dochodzone w niniejszej sprawie nie są tożsame z roszczeniami będącymi przedmiotem postępowania przed Sądem Okręgowym w Łodzi;
 - błędnym przyjęciu, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy jest niezależne od wyniku postępowania prowadzonego z powództwa J. T. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością przed Sądem Okręgowym w Łodzi X Wydziałem Gospodarczym pod sygn. akt X GC 957/16;
- art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na nieuwzględnieniu wniosku pozwanego o odrzucenie pozwu w sytuacji, gdy we wszczętym wcześniej postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Łodzi Sąd bada istnienie i wysokości roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie;
- art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. polegającą na jego nieprawidłowym niezastosowaniu i odmowie zawieszenia postępowania w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie niniejszej sprawy było zależne od wyniku postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Łodzi w toku, którego Sąd orzeka o istnieniu i wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia w niniejszej sprawie;
- art. 316 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy, mających znaczenie dla ustalenia zasadności podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia, w szczególności zupełne zdeprecjonowanie okoliczności, że przed Sądem Okręgowym pod sygn. akt X GC 957/16 pomiędzy stronami toczy się postępowanie z

powództwa J. T. przeciwko S. o zapłatę kar umownych w łącznej wysokości oraz oddalenie wniosków dowodowych pozwanego o dopuszczenie dowodu z dokumentów: umowy franczyzy łączącej strony oraz pełnej dokumentacji związanej z jej wypowiedzeniem;

- art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i 207 § 6 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanego o dopuszczenie dowodu z dokumentów: umowy franczyzy łączącej strony oraz pełnej dokumentacji związanej z jej wypowiedzeniem w sytuacji, gdy wniosek zmierzał do wykazania zasadności podnoszonego zarzutu potrącenia, a jego dopuszczenie nie spowodowałoby zwłoki w rozpoznaniu sprawy;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, że pozwany nie wykazał istnienia wierzytelności przedstawionej do potrącenia w sytuacji, gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawę do konstatacji, że pozwany posiadał wierzytelność do potrącenia z tytułu nałożonych kar umownych;

- art. 498 § 1 k.c. poprzez jego bezzasadne niezastosowanie i nieuwzględnienie zgłoszonego zarzutu potrącenia należności powoda z wierzytelnością pozwanego tytułem nałożonych na powoda kar umownych.

Wskazując na powyższe zarzuty Skarżący wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu ewentualnie
2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości
3. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego;
4. dopuszczenie na podstawie art. 381 k.p.c. dowodu z dokumentów szczegółowo wskazanych w apelacji w pkt 4 a) do j);
5. ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z obowiązkiem dokonania rozstrzygnięcia w zakresie kosztów postępowania za postępowanie odwoławcze (apelacja k. 101 – 108).

W piśmie z dnia 4 września 2018 roku, stanowiącym uzupełnienie apelacji, Skarżący zarzucił obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia i skutkującą nieważnością postępowania na podstawie art. 279 pkt 6 k.p.c., tj. art. 17 pkt 2 poprzez rozpoznanie przez Sąd Rejonowy sprawy należącej do właściwości Sądu Okręgowego (pismo procesowe k. 168 – 170).

Powód, w odpowiedzi na apelację pozwanego, wniósł o jej oddalenie w całości, odrzucenie apelacji w części zawartej w piśmie z dnia 4 września 2018 roku, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (odpowiedź na apelację k. 181 – 183).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługuje na uwzględnienie.

Bezzasadnie skarżący zarzuca naruszenie art. 17 pkt 2 k.p.c., skutkujące, w jego ocenie, nieważnością postępowania na podstawie art. 379 pkt 6 k.p.c. Skoro roszczenie powoda objęte niniejszym pozwem wynika z umowy (żądanie zapłaty za wykonanie umowy franczyzy) a jego wartość wynosi 9024,67 zł, to zgodnie z brzmieniem art. 16 k.p.c. w zw. z art. 505¹ pkt 1 k.p.c. sądem właściwym do rozpoznania sprawy, i to w postępowaniu uproszczonym, jest Sąd Rejonowy. Niniejsza sprawa, wbrew stanowisku pozwanego, zdaniem Sądu odwoławczego, nie jest sprawą o ochronę prawa autorskich i pokrewnych, a zatem dla jej rozpoznania nie jest zastrzeżona właściwość sądu okręgowego.

W tym miejscu niezależnie od powyższego wskazać należy, że sąd odwoławczy nieważność postępowania bierze pod uwagę z urzędu, a zatem nie ma znaczenia, czy zarzut nieważności został podniesiony w apelacji, ani czy strona w toku postępowania przed sądem I instancji podnosiła kwestie związane z przyczynami nieważności. Obojętne jest też, czy uchybienie prowadzące do nieważności miało wpływ na treść rozstrzygnięcia. (Elwira Marszałkowska - Krześ, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz 2012, Wydanie 7).

Nie ma racji Skarżący, gdy czyni Sądowi Rejonowemu zarzut naruszenia przepisów postępowania art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na nieuwzględnieniu wniosku pozwanego o odrzucenie pozwu w sytuacji, gdy we wszczętym wcześniej postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Łodzi Sąd bada istnienie i wysokości roszczeń dochodzonych w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Stosownie do treści art. 366 k.p.c. wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami.

W sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Łodzi X Wydział Gospodarczy, sygn. akt X GC 957/16, pozwany (w niniejszej sprawie) dochodzi od powódki (w niniejszej sprawie) zapłaty kar umownych w łącznej wysokości 190 976,00 złotych. Natomiast w niniejszym postępowaniu powódka domaga się zapłaty wynagrodzenia za wykonanie umowy franczyzowej w kwocie 9 024,67 złotych. Zatem, jak zasadnie wskazał Sąd Rejonowy, nie było podstaw do odrzucenia pozwu w niniejszej sprawie albowiem zarówno przedmiot obydwu postępowań toczących się przed Sądem Okręgowym w Łodzi X Wydział Gospodarczy oraz Sądem Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi był różny, jak i strony postępowania miały inne role procesowe.

W świetle powyższego nie zasługiwał na akceptację podniesiony przez Skarżącego zarzut naruszenia art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c., bowiem rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, wbrew stanowisku Skarżącego, nie było zależne od wyniku postępowania prowadzonego przed Sądem Okręgowym w

Łodzi.

Chybiony okazał się zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego dokonaną z naruszeniem zasad logiki i doświadczenia życiowego, w konsekwencji błęd w ustaleniach faktycznych.

Zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. byłby skuteczny wówczas, gdyby skarżący wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy dowodowej poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 roku, w sprawie sygn. akt III CK 314/05, opubl. Lex nr 172176). Ocena mocy i wiarygodności dowodów przeprowadzona w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia, mogłaby być skutecznie podważona w postępowaniu odwoławczym tylko wówczas, gdyby wykazano, że zawiera błędy logiczne, wewnętrzne sprzeczności, jest niepełna itp. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 31 sierpnia 2005 roku, w sprawie sygn. akt I ACa 456/05, opubl. Lex nr 177026).

Sąd Odwoławczy aprobuje rozstrzygnięcie Sądu I instancji, który w sposób prawidłowy, obiektywny – zgodnie z dyrektywami określonymi w art. 233 § 1 k.p.c. ocenił materiał dowodowy zgromadzony w sprawie i na jego podstawie poczynił prawidłowe ustalenia w zakresie niezbędnym do rozpoznania żądania powoda. Co więcej pozwany nie wykazał, aby Sąd Rejonowy uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, a samo przekonanie strony, co do innej oceny poszczególnych dowodów i ich ważności nie wystarcza do przyjęcia uchybienia przepisom procedury cywilnej.

W konsekwencji Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i uznaje je za własne.

Nie ma racji Skarżący, gdy czyni Sądowi Rejonowemu zarzut naruszenia art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i 207 § 6 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego pozwanego o dopuszczenie dowodu z dokumentów: umowy franczyzy

łączącej strony oraz pełnej dokumentacji związanej z jej wypowiedzeniem w sytuacji, gdy zdaniem skarżącego wniosek zmierzał do wykazania zasadności podnoszonego zarzutu potrącenia, a jego dopuszczenie nie spowodowałoby zwłoki w rozpoznaniu sprawy.

Zarzut ten nie zasługiwał na uwzględnienie wobec niezgłoszenia przez pozwanego zastrzeżenia do protokołu w trybie art. 162 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne, na najbliższym posiedzeniu zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Prekluzja przewidziana w art. 162 k.p.c. odnosi się do uchybień popełnionych przez sąd przy podejmowaniu czynności procesowych. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że oddalenie przez Sąd wniosku dowodowego zgłoszonego przez stronę może zatem być kwestionowane w apelacji, o ile zgłosi ona zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. Skarżący, z uwagi na niezgłoszenie takiego zastrzeżenia, nie może, zatem skutecznie powoływać się na uchybienia w tym zakresie na etapie postępowania apelacyjnego.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że w apelacji Skarżący, reprezentowany przez pełnomocnika, nie złożył również wniosku o poddanie kontroli instancyjnej w trybie art. 380 k.p.c. postanowienia dowodowego Sądu Rejonowego, które nie podlegało zaskarżeniu w drodze zażalenia.

Mając na uwadze powyższe rozważania pozbawiony racji jest zarzut naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nierozważenie wszystkich okoliczności sprawy, mających znaczenie dla ustalenia zasadności podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia, w szczególności zupełne zdeprecjonowanie okoliczności, że przed Sądem Okręgowym pod sygn. akt X GC 957/16 pomiędzy stronami toczy się postępowanie z powództwa J. T. przeciwko S. o zapłatę kar umownych w łącznej wysokości 190 976 złotych oraz oddalenie wniosków dowodowych pozwanego o dopuszczenie dowodu z dokumentów: umowy franczyzy łączącej strony oraz pełnej dokumentacji związanej z jej wypowiedzeniem.

Zgodnie z powszechnie przyjmowanym w orzecznictwie poglądem, uzasadnienie wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po jego wydaniu, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy. Z tych przyczyn zarzut naruszenia przepisu art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 marca 2011 roku, w sprawie II PK 202/10, w wyroku z dnia 7 stycznia 2010 roku, w sprawie II UK 148/09, podobnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 27 października 2010 roku, w sprawie I ACA 733/10, opubl. Legalis). Uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera szczegółowe ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i rozważania pozwalające odtworzyć tok rozumowania Sądu Rejonowego. Nie jest zatem dotknięte tego rodzaju uchybieniami, które mogłyby skutkować wzruszeniem zakwestionowanego apelację orzeczenia.

Niezasadny jest zarzut naruszenia prawa materialnego art. 498 § 1 k.c. poprzez jego bezzasadne niezastosowanie i nieuwzględnienie zgłoszonego zarzutu potrącenia należności powoda z wierzytelnością pozwanego tytułem nałożonych na powoda kar umownych. Wskazać należy, że Sądem I instancji, że wierzytelność zgłoszona przez pozwanego w piśmie z dnia 6 października 2016 roku z tytułu naliczonej kary umownej nie została udowodniona.

Istota potrącenia sprowadza się do sytuacji, gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, a każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony do wysokości wierzytelności niższej. Przedmiotem obu wierzytelności mogą być pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Skuteczność dokonania potrącenia zależy od materialnoprawnych przesłanek: wierzytelności muszą być wzajemne, a więc strony stosunku prawnego występują jednocześnie w roli wierzyciela i dłużnika względem

siebie, świadczenia nadające się do potrącenia muszą być jednorodnjajowe, wierzytelność strony korzystającej z potrącenia ma być wymagalna, zaś obie zaskarżalne (art. 498 k.c.). Zatem aby oświadczenie o potrąceniu mogło być uznane za skuteczne i by prowadziło do umorzenia wierzytelności (art. 498 § 2 k.c.) muszą wystąpić ustawowo określone przesłanki (art. 498 § 1 k.c.). W chwili składania oświadczenia musi wystąpić i trwać stan potrącalności, a w szczególności muszą istnieć wzajemne wymagalne wierzytelności, których przedmiotem są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a które mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem. Składający oświadczenie o potrąceniu musi w stosunku do swego wierzyciela posiadać własną, istniejącą już wierzytelność i wierzytelność ta w dacie potrącenia musi być wymagalna. Wobec tego warunkiem skuteczności oświadczenia o potrąceniu jest jej skonkretyzowanie pod względem rodzajowym, terminowym i wartościowym, w tym dokładne określenie kwoty pieniężnej, w jakiej ta wierzytelność się wyraża (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 1968 roku, II PR 202/68, Legalis nr 13557). Zatem podstawową przesłanką potrącenia jest istnienie dwóch wierzytelności, a pozwany aby skutecznie złożyć procesowy zarzut potrącenia oparty na materialno-prawnym oświadczeniu o potrąceniu musi przede wszystkim wykazać istnienie zgłoszonej do potrącenia wierzytelności (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 1998 roku, I CKN 522/97 – OSNC Nr. 11 poz. 176 z 1998 roku, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 14 października 1993 roku, III CZP 141/93 – OSNCP nr. 5 poz. 102 z 1994 roku, oraz wyroku Sądu Najwyższego z 25 czerwca 1997 roku, III CKN 116/97 – OSNC nr. 11 poz. 184 z 1997 roku).

W rozpoznawanej sprawie nie doszło do skutecznego potrącenia wierzytelności, ponieważ pozwany wskazał, iż z tytułu kar umownych jego wierzytelność wynosi 200 000,00 złotych. Jednakże warunkiem skuteczności takiego oświadczenia, jeśli chodzi o wzajemną wierzytelność pieniężną, jest skonkretyzowanie takiej wierzytelności zgłoszonej do potrącenia, a więc przede wszystkim dokładne określenie kwoty pieniężnej, w jakiej ta wierzytelność się wyraża (wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 maja 1968 r. II PR 202/68, Legalis jw). Samo określenie przez pozwanego, bez wskazania podstawy prawnej naliczenia kar umownych, źródła powstania wierzytelności, nie może być uznane jako wskazywania konkretnej wysokości wierzytelności pieniężnej przedstawionej do potrącenia.

W konsekwencji chybiony okazał się także sformułowany w apelacji zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 6 k.c.

Sąd Okręgowy nie dostrzegł uchybień kwestionowanego wyroku, które winny być uwzględnione w toku kontroli instancyjnej z urzędu.

W tym stanie rzeczy, wobec bezzasadności wskazanych zarzutów sformułowanych przez apelującego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. zasądzając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 900,00 złotych, która stanowi wynagrodzenie pełnomocnika powódki będącego adwokatem. Wynagrodzenie to zostało ustalone na podstawie § 2 ust. 4 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 z późn. zm.).

Iwona Godlewska